

“Ten rengim benim için bir damgaydı” “My skin colour was a stigma for me”

Ali Osman ÖZTÜRK

Necmettin Erbakan Üniversitesi. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi. Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Konya, Türkiye
Necmettin Erbakan University. Ahmet Keleşoğlu Faculty of Education. Department of Foreign Language Education, Konya, Türkiye

Öz

Nadine Gordimer, Apartheid döneminde siyahlarla dayanışma içinde olan beyaz bir Güney Afrikalı yazardır. Bu röportajda Apartheid'in sona ermesiyle ülkenin karşılaştığı zorlukları ve toplumsal bölünmeyi ele alınmaktadır. Yazar, Beyazların bir kısmının ayrıcalıklarını kaybettikleri için ülkeyi terk ettiğini ve bunu ırkçılık olarak değerlendirdiğini söylüyor. Kriminalitenin esas nedeninin yoksulluk ve işsizlik olduğunu vurguluyor. Wahrheits- und Versöhnungskommission'u (Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu) önemli bulsa da tüm mağdurlar için yeterli olmadığını düşünüyor. Berlin ve Johannesburg'un bölünmüş geçmişlerini karşılaştırıyor ve eşitlik, eğitim ve diyalog ile önyargıların aşılabileceğini savunuyor.

Anahtar Kelimeler: Nadine Gordimer, Apartheid, ırk ayrımı, Güney Afrika, dayanışma

Abstract

Nadine Gordimer is a white South African writer who showed solidarity with the black community during apartheid. In this interview, she talks about the difficulties and social division in the country after the end of apartheid. The author says that some whites left the country because they lost their privileges, which she sees as racism. She emphasises that poverty and unemployment are the main causes of crime. Although she considers the Truth and Reconciliation Commission important, she believes that it is not enough for all victims. She compares the divided past of Berlin and Johannesburg and argues that prejudices can be overcome through equality, education and dialogue.

Keywords: Nadine Gordimer, apartheid, racial segregation, South Africa, solidarity

Geliş Tarihi/Received 26.03.2025
Kabul Tarihi/Accepted 03.06.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 28.04.2026

Sorumlu Yazar/Corresponding author:

Ali Osman Öztürk
alozturk10@gmail.com

Atıf

Öztürk, A. O. (2026). “Ten rengim benim için bir damgaydı”. *Korpusgermanistik*, 5(1)
*

Cite this article

Öztürk, A. O. (2026). “My skin colour was a stigma for me”. *Korpusgermanistik*, 5(1) *

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

*
“Ten rengim benim için bir damgaydı”

Röportaj: Christiane Korff – Fotoğraflar: Bernd-Christian Möller

SZ-Magazin: *Sayın Gordimer, korkmuyor musunuz?*

Nadine Gordimer: *Bunu nerden çıkardınız?*

SZ-Magazin: *Ne de olsa dünyanın suç oranının en yüksek olduğu şehir olan Johannesburg’da yaşıyorsunuz. Komşularınız güvenlik servisleri tuttu ve yüksek duvarların ve dikenli tellerin arkasına barikat kurdu. Neden korumadan vazgeçiyorsunuz?*

Gordimer: *Barikat arkasına sığınmak istemiyorum! Kendi isteğimle cezaevinde mi yaşamalıyım? Nihayetinde ne duvarlar ne de alarm sistemleri azimli bir hırsız veya şiddet yanlısı bir suçlu durduramaz.*

SZ-Magazin: *Apartheid’in sona ermesinden bu yana birçok beyaz, artan suç oranlarından korktukları için Güney Afrika’dan kaçtı...*

Gordimer: *Şiddetten sadece beyazlar değil, siyahlar da mustarip. Bu siyahların beyazlara karşı yürüttüğü bir mücadele ile ilgili değil. Suçun nedenleri yoksulluk ve işsizliktir: Eski rejimin bize bıraktığı miras.*

SZ-Magazine: *Peki beyazlar neden ülkeyi terk ediyor?*

Gordimer: *Bunlar, ırk ayrımcılığının sona ermesinden sonra, ayrıcalıklarını kaybettikleri gerçeğiyle yaşayamayan ırkçılardır. Bunlar geçmişleri yüzünden başlarının belaya girmesinden korkan insanlar.*

SZ-Magazin: *Ancak Güney Afrika affetme ilkesini tercih etmiştir: Berlin Duvarı’nın yıkılmasından sonra Almanya’da olduğu gibi failer hakkında cezai kovuşturma yapılmadığı gibi Güney Amerika’da olduğu gibi genel af da çıkarılmamıştır. Bunun yerine geçmiş, bir “Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu” aracılığıyla ele alınmaktadır.*

Gordimer: *Mağdurların günlük duruşmaları bana kurtuluş zamanının başladığını gösteriyor. Mağdurların attığı ortak bir çığlık, acılarının üstesinden gelmek için çok önemli bir yardım. Az önce radyoda oğlunun nasıl öldürüldüğünü anlatan bir kadını dinledim. Sanki olayı yeniden yaşıyormuş gibi histerik bir tepki verdi. Çektiği acılar hakkında konuşabilmek onun için bir tür katarsis oldu.*

SZ-Magazine: *Hakikat Komisyonu bir psikiyatristin kanepesi gibi mi?*

Gordimer: *Bu görüntü anlamca doğrudur. Ancak, istismarcılarını tanıyan mağdurların bir daha normal bir hayat sürüp süremeyeceklerini merak ediyorum. Bu kanepeye rağmen işkencecilerini affedip affedemeyeceklerini de.*

SZ-Magazin: *Özellikle de görgü tanıkları korkunç vahşetleri rapor ederken. Örneğin, polis memurları bira içerken siyah bir çocuğun cesedini ateşte yaktı. Bu failerin itiraf etmeleri halinde beraat etmeleri gerektiğini kabul etmeyen mağdurlar var.*

Gordimer: *Nasıl tepki vereceğinizi bilmek için bu tür şeyleri bizzat yaşamış olmanız gerekir. En yakın arkadaşlarımdan biri, karısı ve iki yaşındaki kızı paramparça edilirken oğluyla birlikte izlemek zorunda kaldı. Şu anda 15 yaşında olan çocuk bu deneyimi asla atlatamayacak. Arkadaşımın, failin “Özür dilerim” dediğinde bundan kurtulacağını kabul etmemesini anlıyorum.*

SZ-Magazin: *Sizce kurbanların intikam almaya hakkı var mı?*

Gordimer: *Benim için intikam şu anlama gelir: “Ailemi öldürdün. İşte şimdi sana saplayacağım bıçak.” Öte yandan, bir suçlunun yaptıklarının hesabını vermek zorunda olduğu bir yargılamanın intikamla hiçbir ilgisi yoktur. Ancak uzlaşma modelinin tüm vakalar için tatmin edici olmadığını düşünüyorum.*

* 1990 öncesi Güney Afrika Cumhuriyeti *Apartheid* dönemi: Nobel ödüllü Nadine Gordimer siyahların yanında savaşmaktadır. Sonra dönüm noktası. Ve yeni bir ırksal huzursuzluk, her zamankinden daha fazla suç ortaya çıkar. Nadine Gordimer, *SZ-Magazin’e* verdiği röportajda

SZ-Magazin: İnsan haklarının ırkçı yasalarla açıkça ihlal edildiği Güney Afrika'da, eleştirmenler Afrika Ulusal Kongresi'ni Angola kamplarında işkence gören kendi üyelerini korumak için af modelini kabul etmekte suçluyor.

Gordimer: Haince anlaşmanın nerede olduğunu anlayamıyorum. Eski yöneticiler, de Klerk ve Ulusal Parti, ilk etapta bir komisyon kurmakla hiç ilgilenmediler. Bu bir tesadüf değil, çünkü en büyük insan hakları ihlalleri o taraftan geldi.

SZ-Magazin: Almanya'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasından sonra Honecker gibi eski hükümet üyeleri yargılanmak zorunda kaldı. P. W. Botha veya de Klerk gibi apartheid başkanlarının hesap vermemesinin iyi bir fikir olduğunu düşünüyor musunuz?

Gordimer: Ulusal birlik yolunu tercih etmeye karar verdik. Bu, eski düşmanların yeni bir hükümet kurmak üzere bir araya geldiği anlamına geliyor. Bu elbette apartheid'in eski temsilcilerinin hala yüksek mevkilerde olduğu anlamına geliyor. Örneğin P. W. Botha, her türlü sistemde en tepede olmayı başaran insanlardan biridir. O her mevsimin adamıdır.

SZ-Magazine: Bu olgu Almanya'da da mevcuttur: eski kazananların birçoğu yeniden birleşmeden sonra da kazanan taraftadır. Bu durum özellikle Doğu Almanlar arasında kızgınlığa neden olmuştur.

Gordimer: Belki de Güney Afrika'da daha hoşgörülüydür. Burada yaşadıklarımız kesinlikle inanılmaz. Beyazlar tarafından kendilerine yapılanları düşündüğümüzde siyahların hoşgörüsü çok dikkat çekici.

Berlin'in Johannesburg'dakine çok benzeyen pek çok sorunu var

SZ-Magazine: Şu anda oğlunuzla birlikte Johannesburg-Berlin adlı TV belgeselini çekiyorsunuz. Bu iki şehri birbirine bağlayan nedir?

Gordimer: Bir Güney Afrikalı olarak, bir rejimin barışçıl bir şekilde devrilmesine tanık oldum ve şimdi kendimi bir geçiş döneminde buluyorum. Yalnız olmadığımızı görmek çok ilginç. Berlin'in Johannesburg'dakine çok benzeyen pek çok sorunu var. Her iki metropol de eskiden bölünmüş olan bir şehri tek bir şehre dönüştürmek zorunda. Her iki şehir de uzlaşma ve birleşme üzerinde çalışmak zorunda. Birbirimizden öğrenebileceğimiz çok şey olduğu kesin.

SZ-Magazine: Berlin'de nasıl araştırma yaptınız?

Gordimer: Doğu'da ve Batı'da birçok insanla, yazarlarla, sokaktan sıradan insanlarla konuştuk.

SZ-Magazin: Hangi yazarlarla?

Gordimer: Christa Wolf ile mesela. Onun davranışlarını çok iyi anlayabiliyorum. Bana genç bir kadın olarak komünizmin doğru ve daha iyi bir ideoloji olduğuna gerçekten inandığını söyledi. Çok sayıda muhalif aktivist devleti sabote etmeye çalıştığına, insanlar Christa Wolf'a şöyle demiş: "İçinde dolaştığın çevrelerde casuslar olduğundan şüpheleniyoruz. Eğer birinin garip davrandığını fark edersen, bize haber verir misin?" O da öyle yaptı. STASİ'nin maaş bordrosunda değildi, bunu inandığı için yaptı. Aynı şey burada da başımıza geldi. Resmi olarak yasaklanmış olan özgürlük hareketi sırasında birkaç kez birinin bana şöyle dediğini çok net hatırlıyorum: "Dick ya da Jane çok garip davranıyor. Bu insanların

önünde planlarımız hakkında konuşmamalıyız." Ben de bu güvensizliği aktardım.

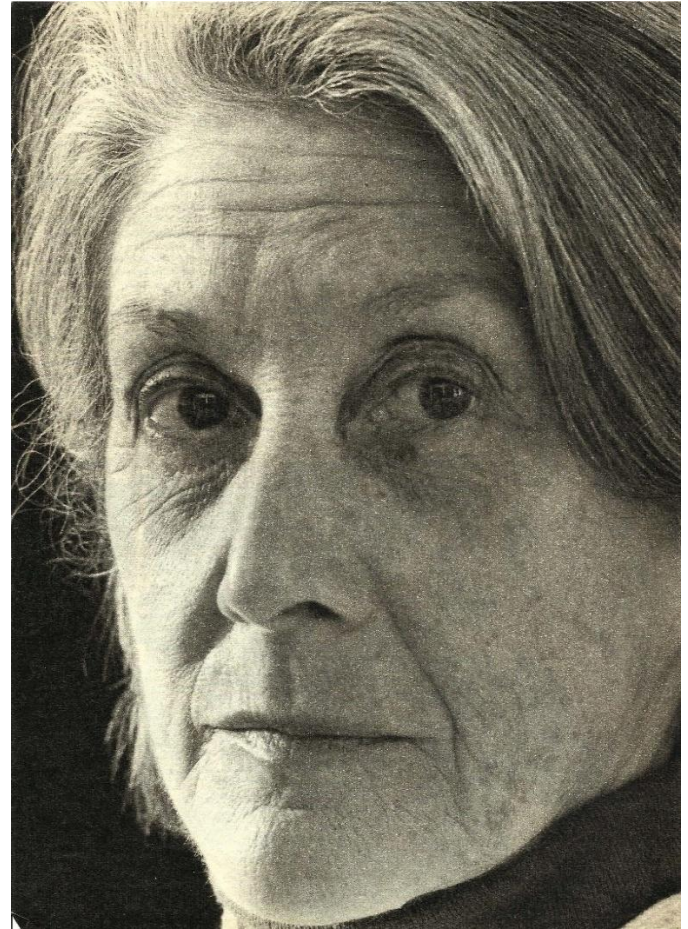
SZ-Magazin: Ama sizin davranışınızla Christa Wolf'unki arasında ciddi bir fark yok mu? Siz apartheid rejimine muhalefet ediyordunuz ve arkadaşlarınızı şüpheli muhbirler konusunda uyarıyordunuz. Christa Wolf ise muhalefet üyelerini gizli servise ihbar etti.

Gordimer: Ama şu paralellige! Ben doğru olduğumu düşündüğüm sistem için savaştım, o da doğru olduğumu düşündüğü şey için savaştı. Mesele de bu zaten.

SZ-Magazin: Kendiniz de gözetlendiniz mi?

Gordimer: Tabii ki. Telefonum dinleniyordu. Ve o sırada, benim kitaplarımın sayısı diğerlerinininkinden daha fazlaydı. Şüpheli bir onur!

SZ-Magazin: Korktuğunuz belirli bir durumu hatırlıyor musunuz?

"Beni özellikle şaşırtan ne oldu biliyor musunuz? Almanya'daki ayrışmanın boyutları - sadece bir buçuk nesil sonra"

Gordimer: Şimdi bunları düşünmek istemiyorum. Bu geçmişte kaldı ve geçmişi deşmek istemiyorum. Her halükarda, benim yaşadıklarım yıllarını cezaevinde geçiren diğer insanların yaşadıklarıyla kıyaslanamaz.

SZ-Magazin: Birçok Doğu Alman yazarın aksine, siz birleşmeden sonra yazar tikanıklığı yaşamamış gibi görünüyorsunuz. Son romanınız "Niemand, der mit mir geht"

[Benimle gelecek kimse yok] Güney Afrika toplumundaki çalkantıları ele alıyor. Siyasi değişim size ilham veriyor mu?

Gordimer: Temel olarak, yazmak için bana ilham verecek belirli siyasi koşullara ihtiyacım yok. Apartheid da benim için bir ilham kaynağı değildi. Ancak şu anda burada olup bitenler beni büyütüyor. Komünizmin çöküşünden bu yana insanlar arasında eskisinden çok daha fazla şey oluyor. Bu yüzden Doğu Alman yazarların konularının neden tükenmiş olması gerektiğini anlayamıyorum. İnsanların bir sosyal sistemden diğerine nasıl geçtiğini görmek heyecan verici.

SZ-Magazine: Berlin hakkındaki izleniminiz nedir?

Gordimer: Beni özellikle şaşırtan neydi biliyor musunuz? Ayrılığın boyutu - zihniyet farkı. Bir buçuk nesilden kısa bir süre sonra zihniyetler, tutumlar ve davranışlar nasıl bu kadar farklı gelişebilirdi? Ekonomik farklılıkların ciddi boyutlarda olduğunu da fark etmemiştim. Burada, Johannesburg'da, sosyal uçurum benim için yeni bir şey değil.

SZ-Magazine: Ama Berlin'de Soweto gibi gecekondu mahalleleri görmediğiniz kesin.

Gordimer: Buna hiç şüphe yok. Ancak komünistlerin mimari fikirlerini hayata geçirdikleri prefabrik konut sitelerine baktım. Bu iç karartıcı apartman bloklarını gördüğünüzde, savaştan sonra Doğu'nun yeniden inşası için mali destek sağlayacak bir Marshall Planı (yardım planı) olmadığını aklınızda tutmalısınız.

SZ-Magazine: Johannesburg'da siyahlar ve beyazlar arasında sosyal olduğu kadar manevi bir uçurum da var mı?

Gordimer: Evet, çünkü Johannesburg'da bizim duvarımız vardı: apartheid. Siyahların beyazlarla evlenmesi ya da tam tersi yasaktı. Cinsel ilişki bile suçtu. Ama duvar sadece kafalarımızda değil, fiziksel olarak da vardı. Soweto ya da Alexandra gibi büyük siyah ilçeler otoyollarla beyaz mahallelere bağlanıyordu. Ancak siyahların, bırakın orada yaşamayı, akşamları ya da geceleri beyazların yaşadığı bölgelerde kalmalarına bile izin verilmiyordu.

SZ-Magazine: Apartheid'in kaldırılmasından sonra bile yeni zengin siyahlar sizin gibi beyazların yaşadığı bir mahalleye taşınmak yerine villalarını Soweto'nun Beverly Hills bölgesinde inşa etmeyi tercih ediyor.

Gordimer: Burada, Parktown'da, sistemin çöküşünden bu yana siyah komşularımız da oldu.

SZ-Magazine: Peki beyazlar nasıl tepki veriyorlar? ABD'de olduğu gibi uzaklaşıyorlar mı?

Gordimer: Hayır. Siyah üst orta sınıf buraya taşınıyor: siyah avukat, akademisyen ya da doktor. Yaşam tarzları beyazlarınkiyle aynı. Çocuklar devlet okuluna gidiyor ve her sabah anne ya da baba onları büyük arabalarıyla oraya götürüyor. Beyaz ve siyah ailelerin yaşadığı mahallelerde, kendi yüzme havuzunuzun olması en önemli şeydir. Böyle bir hayat komşuluk ilişkilerine pek uygun değil. Kimseyle sosyalleşmek zorunda değilsiniz, kendi bahçeniz var...

SZ-Magazine: ...ve Sizi komşularınızdan ayıran yüksek duvarlar.

Gordimer: Bu doğru. Prensipite iletişim, bahçe çitinde selamlaşmakla sınırlıdır. Bu arada, sendikalara yöneltilen eleştirilerden biri, tıpkı beyazlarda olduğu gibi siyah yöneticilerle de yeni bir kapitalist sınıfın oluşmakta olduğudur. Ancak devrimimizde bunun için mücadele etmedik.

SZ-Magazine: Hükümet, bir tür kota sistemi olan sözde pozitif ayrımcılık yasası ile daha fazla siyahı yönetici pozisyonlarına getirmek istiyordu. Ancak, sahtekarların bu işe girdiği kısa sürede

ortaya çıktı.

Gordimer: Bunlar münferit vakalardır, ancak temelde kota sistemine karşı değildiler. Apartheid döneminde, hükümet veya iş dünyasındaki işler beyazlara ayrılmıştı. Şimdi sıra siyahlarda. Ve hiçbir şirketin nitelsiz insanları işe almayacağından emin olabilirsiniz.

SZ-Magazine: Tersine ırkçılık terimi dilden dile dolaşiyor: Siyahlar, beyaz meslektaşlarının eleştirilerini onları ırkçı olarak yaftalayarak savuşturuyor.

Gordimer: Belli ki bu tür vakalar var. Bunlar anlaşılabilir ama kabul edilemez. Bence bu bir özgüven meselesi. Birlikte olduğum siyahlarla tartışabilirim ve beni ırkçı olmakla suçlamadan onların fikirlerini ya da davranışlarını eleştirebilirim.

SZ-Magazine: Yeniden birleşmeden bu yana kişisel olarak Sizin için neler değişti?

Gordimer: Ancak şimdi kendimi gerçekten eşit hissediyorum, çünkü apartheid döneminde kanunen ayrıcalıklıydım. Dolayısıyla kendime ne Güney Afrikalı ne de beyaz Afrikalı diyebiliyordum. Ten rengim ayrıcalıklı da olsa bir damgaydı. Şimdi yasalar önünde hepimiz eşitiz, ilk defa hepimiz Güney Afrikalıyız. O zamandan beri kendimi çok rahatlamış hissediyorum.

Bu röportaj, Nadine Gordimer'in o tarihte Almanca olarak yayınlanacak yeni kitabı - *freitags Fußspur. Erzählungen* (S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main, 1996) dolayısıyla yapıldığı anlaşılmaktadır. Ç.N.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Yapay Zeka Kullanımı: Yazar çalışmada yapay zeka kullanmadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Artificial Intelligence Usage: The author declares that no artificial intelligence tools were used in the preparation of this study.